

Polityka pamięci w kontekście Holokaustu w Polsce i w USA w XXI wieku

Przedmiotem zaproponowanych badań jest polityka pamięci w kontekście Holokaustu w XXI wieku w Polsce i w Stanach Zjednoczonych. Prac na temat samych analiz Holokaustu powstało już wiele, z tego względu przedmiotem zainteresowań badawczych uczyniono kwestię oficjalnego sposobu upamiętniania tego wydarzenia w tych krajach. Amerykańska legalizacja pamięci o Holokauście wiąże się z ustawą powołującą Radę do spraw Pamięci o Zagładzie (ang. Holocaust Memorial Council) skupiającą przedstawicieli nauki, życia społeczno-politycznego i gospodarczego. Rada ta miała zająć się wdrożeniem rekomendacji prezydenckiej komisji (ang. President's Commission on the Holocaust) powołanej celem zaproponowania sposobu upamiętnienia tego wydarzenia w USA, w taki sposób, by Amerykanie mogli się z tej historii uczyć. Jej rekomendacja dotyczyła wzniesienia Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie (The United States Holocaust Memorial Museum). W Polsce za sprawą polityki władz centralnych reżimu niedemokratycznego powstało w byłym największym obozie nazistowskim służącym do masowej zagłady Żydów oficjalne miejsce pamięci. Miejsce to stanowi także miejsce męczeństwa wielu innych kategorii ofiar, w tym martyrologii polskiej. Na widok publiczny w Muzeum wystawiono wiele dowodów zbrodni przeciwko ludzkości, w tym rzeczy osobiste. Wystawiennictwo jest głównym obszarem działania Muzeum Auschwitz-Birkenau, w przeciwieństwie do Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie. Oznacza to, że jest to muzeum encyklopedyczne, dążące do ideału jakim jest kompletna kolekcja. Obiekty są postrzegane jako źródła wiedzy. Zupełnie odmienna jest perspektywa Muzeum Holocaustu w Waszyngtonie, którego narracja służy przede wszystkim agendzie politycznej. Waszyngtońskie muzeum jest pomnikiem Holokaustu na amerykańskiej ziemi z implikacjami za tym stojącymi. Chodzi o skupienie się na zarówno na „wyjątkowym” żydowskim, jak i „uniwersalnym” znaczeniu Holokaustu, dlatego pokazuje niebezpieczeństwa, takie jak skutki faszyzmu dla społeczeństwa demokratycznego, amerykańskich „praw konstytucyjnych” i zachodniej cywilizacji. Nie oznacza to, że polskie, encyklopedyczne muzeum nie służy także agendzie politycznej.

Niniejsza praca opiera się o teorię interpretjonistyczną, skupiającą się na znaczeniach. Według tej teorii nie pojmujemy stosunków międzyludzkich, w wyniku których tworzą się różne instytucje, jeśli nie pojmujemy wiążących się z nimi znaczeń. Foucault, jej przedstawiciel, uczynił przedmiotem swych badań odkrycie mechanizmów relacji władzy nad obowiązującym dyskursem, wytwarzanym przez instytucje. Celem zastosowania analiz postfoucaultowskich jest odkrycie mechanizmów relacji władzy nad dyskursem o Holokauście w Polsce i w USA.

